

**MAŽEIKIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2012-2014 METŲ
PROGRAMA**

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2012-2014 m. programa (toliau – Programa) nustato Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos tikslus, uždavinius, jų įgyvendinimo priemones, vykdytojus, finansavimo šaltinius, vertinimo kriterijus, laukiamus rezultatus .

2. Ši Programa parengta vadovaujantis:

- 2.1. Pasaulio sveikatos organizacijos programos „Sveikata visiems XXI amžiuje“ nuostatomis;
- 2.2. Lietuvos sveikatos programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 1998 m. liepos 2 d. nutarimu Nr. VIII-833 (Žin., 1998, Nr. 64-1842);
- 2.3. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu (Žin., 2002, Nr. 72-3022; 2007, Nr. 64-2457; 2011, Nr. 40-1920);
- 2.4. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu (Žin., 2002, Nr. 56-2225; 2007, Nr.64-2455; 2010, Nr. 57-2809; 2011, Nr. 153-7194);
- 2.5. Valstybės visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-500 (Žin., 2003, Nr. 82-3768; 2011, Nr. 72-3489);
- 2.6. Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 (Žin., 2003, Nr. 81-3720; 2008, Nr. 21-771; 2010, Nr. 9-463);
- 2.7. Savivaldybėms skirtomis visuomenės sveikatos stebėsenos atlikimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. V-62 (Žin., 2009, Nr. 18-715; 2010, Nr. 9-460; 2010, Nr. 158-8066; 2011, Nr. 67-3190);
- 2.8. Lietuvos nacionaline visuomenės sveikatos priežiūros 2006-2013 metų strategija ir jos įgyvendinimo priemonių 2006-2008 metų planu, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. liepos 27 d. nutarimu Nr. 941 (Žin., 2001, Nr. 66-2418; 2006, Nr. 70-2574).

II. ESAMOS BŪKLĖS ANALIZĖ

3. Visuomenės sveikatos stebėseną – tikslingai organizuotą ir sistemingai atliekamą visuomenės sveikatos būklės, ją veikiančių visuomenės sveikatos rizikos veiksnių duomenų rinkimą, kaupimą, apdorojimą, saugojimą, analizę ir vertinimą.

4. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną – savivaldybių lygiu savivaldybių teritorijose vykdomą visuomenės sveikatos stebėseną. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną vykdoma, siekiant gauti išsamią informaciją apie visuomenės sveikatos būklę savivaldybės teritorijoje bei planuoti ir įgyvendinti vietinės visuomenės sveikatos prevencijos priemones.

5. Visuomenės sveikatos duomenys – tai bet kuri informacija, susijusi su visuomenės sveikata. Visuomenės sveikatos duomenys renkami ir kaupiami įvairiose institucijose:

5.1. Lietuvos statistikos departamentas renka, apdoroja, analizuoja ir skelbia duomenis apie šalies ekonominius, socialinius, demografinius ir aplinkos pokyčius;

5.2. Higienos institutas, naudodamasis privalomo sveikatos draudimo informacine sistema SVEIDRA, reguliariai kaupia duomenis apie gyventojų sergamumą, registruojamą asmens sveikatos priežiūros įstaigose, teikia sergamumo, bendrojo segamumo, ligų paplitimo, mirtingumo, sveikatos priežiūros įstaigų veiklos bei išteklių rodiklius;

5.3. Vilniaus universiteto Onkologijos instituto vėžio registras renka duomenis apie susirgimus piktybiniais navikais Lietuvoje bei mirtis dėl piktybinių navikų, atlieka sergamumo ir mirtingumo nuo piktybinių navikų bei onkologinių ligonių išgyvenamumo įvertinimą bei piktybinių navikų paplitimo, sergamumo ir mirtingumo pokyčių tyrimus;

5.4. Ekstremalių sveikatai situacijų centras kaupia ir analizuoja informaciją apie ekstremalias sveikatai situacijas, jų padarinius, padarinių mažinimo ar likvidavimo priemonių naudojimą, kaupia ir analizuoja informaciją apie apsinuodijimus, jų priežastis ir pasekmes, chemines medžiagas, jų preparatus ir jų poveikį žmogaus sveikatai, apsinuodijimų rizikos veiksnius, profilaktiką, vykdo toksikologinę stebėseną;

5.5. Radiacinės saugos centras organizuoja ir atlieka aplinkos radiologinę stebėseną įprastinėmis sąlygomis ir radiacinių avarių atvejais;

5.6. Valstybinė darbo inspekcija renka ir kaupia duomenis apie nelaimingus atsitikimus darbe;

5.7. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras tvarko Profesinių ligų valstybės registrą;

5.8. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos kaupia, sistemina ir analizuoja duomenis apie neįgalumo lygį, darbingumo lygį, jų priežastis, profesinės reabilitacijos poreikį bei bendrą pirminį specialiųjų poreikių nustatymą;

5.9. Darbo birža, Socialinės paramos skyrius, Švietimo skyrius, Vaiko teisių apsaugos skyrius renka ir kaupia duomenis apie Mažeikių rajono savivaldybės gyventojų socialinę ir ekonominę situaciją;

5.10. Duomenis apie stacionarinę ir ambulatorinę sergamumą bei ligotumą psichikos ligomis renka ir skelbia Valstybinis psichikos sveikatos centras, Higienos institutas;

5.11. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras valstybės informacinėje sistemoje registruoja visas diagnozuotas užkrečiamąsias ligas ir aptiktus šių ligų sukėlėjus;

5.12. Privalomojo sveikatos draudimo informacinėje sistemoje SVEIDRA kaupiami duomenys apie gyventojų sergamumą, registruojamą asmens sveikatos priežiūros įstaigose, remiantis SVEIDROS duomenimis, teikiama informacija apie ligų paplitimą, naujus ligų atvejus, labiau detalizuojami asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklos rodikliai;

5.13. Duomenis aplinkos ir sveikatos rodikliams apskaičiuoti nacionaliniu lygiu renka, analizuoja ir skelbia savo tinklapyje Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras;

5.14. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniai skyriai tvarko apdraustiesiems asmenims išduotų nedarbingumo pažymėjimų apskaitą;

5.15. Telšių visuomenės sveikatos centro Mažeikių skyrius renka ir apibendrina duomenis apie infekcines ir parazitines ligas;

5.16. Vaikų sergamumo duomenis pagal Valstybinės visuomenės sveikatos priežiūros tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos direktoriaus 2005 m. sausio 5 d. įsakymą Nr. V-3 „Dėl informacijos apie sveikatos priežiūrą mokyklose teikimo taisyklių patvirtinimo“ renka visos bendrojo lavinimo mokyklos. Vieni iš pagrindinių vaikų sergamumo rodiklių, charakterizuojančių vaikų sveikatos būklės pokyčius, yra regos, klausos, kalbos ir laikysenos sistemų sutrikimai bei stuburo iškrypimai;

5.17. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas nacionaliniu mastu stebi suaugusių Lietuvos gyventojų ir mokinių gyvenseną, atlieka mokslinius tyrimus visuomenės sveikatos priežiūros srityje;

6. Siekiant įvertinti Mažeikių rajono savivaldybės gyventojų sveikatos būklę bei jos kitimo duomenis, yra reikalingas sistemingas duomenų rinkimas ir analizavimas. Mažeikių rajono savivaldybėje stebėsenos informacija nėra sistemingai kaupiama vienoje įstaigoje. Ši programa sudarys galimybes atskirų institucijų renkamus duomenis, susijusius su visuomenės sveikata, rinkti

vienoje elektroninėje duomenų bazėje ir leis panaudoti esamą informaciją planuojant ir įgyvendinant vietines visuomenės sveikatos prevencijos priemones, sveikatos politiką, parodyti įgyvendinamų programų rezultatus.

7. Mažeikių rajono savivaldybė visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas vykdo organizuodama sveikatos priežiūros paslaugas švietimo įstaigose ir įgyvendindama Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiąją programą.

8. Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje veikiančios pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos vykdo prevencinės medicinos programas, finansuojamas Šiaulių teritorinės ligonių kasos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo: Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programa, Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšų, finansavimo programa, Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programa, Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa.

III. PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

9. Tikslas – sukurti nuolatinę Mažeikių rajono savivaldybės gyventojų visuomenės sveikatos stebėsenos sistemą, siekiant vertinti rajono visuomenės sveikatos būklę, aktualius ją veikiančius veiksnius.

10. Pagrindiniai Programos uždaviniai:

10.1. rinkti duomenis ir rodiklius, apibūdinančius savivaldybės gyventojų sveikatos būklę, ją veikiančius veiksnius bei pokyčių tendencijas;

10.2. rinkti ir analizuoti informaciją apie Mažeikių rajono savivaldybėje vykdomas valstybines ir savivaldybės visuomenės sveikatinimo programas;

10.3. formuoti bendrą savivaldybės visuomenės sveikatos duomenų sistemą;

10.4. užtikrinti tinkamą apibendrintų visuomenės sveikatos stebėsenos rezultatų teikimą Mažeikių rajono savivaldybės administracijai bei kitoms valstybinėms, savivaldybių suinteresuotoms institucijoms bei visuomenei.

IV. VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS ORGANIZAVIMAS BEI VYKDYMAS

11. Programa įgyvendinama 2012-2014 metais.

12. Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėseną vykdo Mažeikių rajono savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos, asmens ir visuomenės sveikatos skyriaus vyriausias specialistas. Aplinkos apsaugos, asmens ir visuomenės sveikatos skyriaus vyriausias specialistas savo veikloje vadovaujasi Visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro nustatyta Savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos vykdymo ir kontrolės tvarka, Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, Savivaldybėms skirtomis visuomenės sveikatos stebėsenos atlikimo rekomendacijomis bei Mažeikių rajono savivaldybės tarybos patvirtinta Programa.

13. Aplinkos apsaugos, asmens ir visuomenės sveikatos skyriaus vyriausias specialistas, vykdydamas visuomenės sveikatos stebėseną, atlieka šias funkcijas:

13.1. renka ir kaupia Programoje numatytus duomenis;

13.2. atsako už duomenų ir kitos informacijos kokybę visais darbo etapais;

13.3. stebėsenos objektai – demografinė ir socialinė ekonominė, sveikatos būklė, fizinė aplinka, sveikatos priežiūros ištekliai, sveikatos priežiūros įstaigų veikla ir sveikatos priežiūros finansavimas. Visuomenės sveikatos stebėsenos objektus apibūdinantys duomenys ir rodikliai nurodyti šios Programos įgyvendinimo plane;

13.4. Aplinkos apsaugos, asmens ir visuomenės sveikatos skyrius stebėsenos duomenimis gali keistis stebėsenos duomenų perdavimo sutarčių pagrindu, sutartis suderinęs su Mažeikių rajono savivaldybės administracija.

14. Programos stebėsenos objektai, juos apibūdinantys duomenys ir rodikliai, informacijos šaltiniai, stebėsenos vykdymo metodika ir periodiškumas nurodyti Programos 1 priede.

15. Programos įgyvendinimą koordinuoja Aplinkos apsaugos, asmens ir visuomenės sveikatos apsaugos skyriaus vedėjas.

16. Stebėsenos vykdymo tvarka:

16.1. Mažeikių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos programa vykdoma Mažeikių rajono savivaldybės teritorijoje pagal patvirtintą stebėsenos Programą;

16.2. Aplinkos apsaugos, asmens ir visuomenės sveikatos skyriaus vyriausias specialistas, atsakingas už sveikatos stebėseną Mažeikių rajono savivaldybėje, renka duomenis ir rodiklius apie savivaldybės demografinę situaciją, gyventojų sveikatą, sveikatos priežiūros įstaigų veiklą iš skirtingų institucijų duomenų bazių, statistinių leidinių;

16.3. duomenys ir rodikliai iš Mažeikių rajono savivaldybėje veikiančių institucijų renkami atsižvelgiant į šių institucijų duomenų kaupimo formas (ataskaitos, suvestinės) ir laiką;

16.4. surinkti duomenys saugomi ir analizuojami sukurtoje kompiuterinėje duomenų bazėje;

16.5. surinkti duomenys lyginami su šalies ir apskrities rodikliais ir stebima jų kitimo tendencija;

16.6. surinkti duomenys pateikiami ataskaitoje, teikiami savivaldybės ir prireikus valstybės institucijoms bei publikuojami spaudoje ir internetinėje erdvėje.

V. VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS ATASKAITŲ IR IŠVADŲ TEIKIMO TVARKA

17. Aplinkos apsaugos, asmens ir visuomenės sveikatos skyrius teikia visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų analizę (toliau – stebėsenos ataskaita) Mažeikių rajono savivaldybės administracijos direktoriui, kasmet II ketvirtį.

18. Svarbiausi stebėsenos rezultatai politikams, žiniasklaidai ir visuomenei pateikiami atskiru trumpu dokumentu.

19. Visuomenės sveikatos duomenų analizės elektroninė kopija pateikiama Higienos institutui, kuris tvarko Valstybinį visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų fondą.

VI. FINANSAVIMO ŠALTINIAI

20. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos programa finansuojama iš:

20.1. Savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos;

20.2. gali būti naudojamos tarptautinių organizacijų bei programų, specialiųjų fondų ir kitos teisėtai gautos lėšos.

20.3. Tikslus lėšų poreikis ir jo pagrindimas pateikiamas Programos įgyvendinimo plano 2 priede.

VII. PROGRAMOS VERTINIMO KRITERIJAI

21. Programos vertinimo kriterijai yra:

21.1. surenkamų duomenų pagal Programos įgyvendinimo plane numatytus terminus procentas;

21.2. laiku pateikta kasmetinė stebėsenos ataskaita;

21.3. svarbiausių stebėsenos rezultatų, pateiktų vartotojams suprantama forma, priklausomai nuo jų kompetencijos ir poreikio, dokumentų skaičius.

VIII. LAUKIAMI REZULTATAI

22.Laukiami rezultatai:

22.1. bus surinkta 90 proc. duomenų;

22.2. laiku pateikta 1 metinė ataskaita;

22.3. svarbiausi rezultatai pateikti 1 atskiru trumpu dokumentu;

22.4. bus užtikrintas Valstybinės visuomenės sveikatos stebėsenos programos tęstinumas vietiniame lygmenyje; sistemingas gyventojų sveikatos būklės ir jai darančių įtaką veiksnių kitimo duomenų ir rodiklių rinkimas, kaupimas ir analizė; duomenų teikimas Savivaldybei ir kitoms institucijoms.
